

## گزارش



### خطای محاسباتی منتقد دولت؛ کاهش بیش از ۱۰۰ درصدی ارزش پول ملی در دولت رئیسی!

عبدالناصر همتی که بسیاری وی را به عنوان رکورددار افت ارزش پول ملی می‌شناسند، تلاش کرد در توثیقی به عملکرد دولت در این حوزه انتقاد کند، اما برای تحلیل عملکرد دولت، از یک محاسبه ساده ناتوان ماند و دچار خطای عجیبی شد.

به گزارش ایرنا، رئیس کل بانک مرکزی دولت روحانی، تلاش کرد با انتشار یک توثیق، عملکرد دولت در مدیریت بازار ارز و حفظ ارزش پول ملی را زیر سؤال ببرد، اما در متن این توثیق دچار یک خطای محاسباتی شد.

عبدالناصر همتی در توثیق خود نوشت: «در اولین مناظره انتخاباتی ۱۴۰۰، آقای رضایی مدعی شدند که پول ملی را تقویت و بعد از یورو و دلار به قوی‌ترین پول منطقه تبدیل خواهند کرد. امروز با بیش از ۱۰۰ درصد کاهش ارزش پول ملی، از دولت خارج شدند. باید خسته نباشید گفت بابت آنچه با راهبری آقای رئیسی و تیم اقتصادی به خط شده انجام دادند!» وی در حالی از «کاهش بیش از ۱۰۰ درصدی ارزش پول ملی» گلایه کرد که اساساً چنین اتفاقی ناممکن بوده و بیشترین کاهش ممکن برای هر شاخص مقداری، ۱۰۰ درصد است. در واقع کاهش ۱۰۰ درصدی هر چیزی به معنای صفر شدن مقدار آن است و در این مورد کاهش ۱۰۰ درصدی ارزش پول ملی به معنای صفر شدن و بی‌ارزش شدن مطلق پول ملی است. در نتیجه کاهش بیش از ۱۰۰ درصدی ارزش پول ملی کاملاً نامفهوم بوده و عملاً غیرممکن است.

ذوق عضو هیأت علمی اقتصاد دانشگاه تهران در انتشار این توثیق چنان بود که تا نیم ساعت متوجه خطای محاسباتی خود نشد. در نهایت عضو هیأت علمی اقتصاد دانشگاه تهران، پس از حدود نیم ساعت متوجه خطای ریاضی خود شده و توثیق خود را اصلاح کرد. برای کسی همچون همتی که سال‌ها عهده‌دار مسئولیت‌های رده بالا از جمله ریاست بانک مرکزی کشور بوده، چنین خطای محاسباتی بزرگی جای تعجب دارد. به خصوص که وی بارها در دوران انتخابات خود را با سواد و دیگر نامزدها را بی‌سواد محاسبه ساده، اما معیار باسوادی وی را بر همگان روشن کرد. گذشته از خطای محاسباتی وی، بررسی محتوای اظهارات و مواضع همتی نشان می‌دهد، او بیش از آنکه به دنبال نقد کارشناسی سیاست‌های اقتصادی دولت باشد، به دنبال انتقام از شکست در رقابت انتخاباتی سال ۱۴۰۰ است. ادبیات رئیس کل اسبق بانک مرکزی در توثیق‌ها و اظهاراتش، شاهد گویایی از اهداف صرفاً سیاسی وی و خط بطلانی بر ادعای او درباره دغدغه‌مندی نسبت به مشکلات اقتصادی کشور و مردم است.



موضوع از بین بردن نزدیک ۳۰ میلیارد دلار از ثروت ملی از دستور کتبی رئیس جمهور به بانک مرکزی برای کنترل نرخ ارز در سطح ۳۸۰۰ تومان چند ماه مانده به انتخابات ریاست جمهوری سال ۹۶ شروع شد



عکس: ایرنا

## گزارش «ایران اقتصادی» از ریخت و پاش عجیب مداخلات ارزی بانک مرکزی در سال‌های ۹۵ و ۹۶

# سیف؛ سلطان ارزی

## تزییق ۳۰ میلیارد ارز به بازار آزاد توسط بانک مرکزی در سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ با اهداف تبلیغاتی انتخاباتی موجب خالی شدن ذخایر ارزی کشور در زمان تحریم‌ها شد

## گزارش

امیرحسین موسوی

خبرنگار

بابت نرخ ارز مورد مطالبه قرار نگیرد. البته چوب حراج سیف به منابع ارزی بانک مرکزی تنها در سال ۹۵ نبوده و این رویه سیف در سال ۹۶ نیز خصوصاً اوایل آن سال همزمان با انتخابات، با شدت بیشتری ادامه یافت به طوری که حجم مداخلات ارزی بانک مرکزی در سال ۹۶، رشد ۹۰۰ درصدی را نسبت به سال ۹۵ ثبت کرده است. به گزارش «ایران اقتصادی» یکی از لازمه‌های موفقیت سیاست‌های پولی و ارزی، استقلال بانک مرکزی و نهاد تصمیم‌گیر در مقابل تصمیمات جناحی و اهداف انتخاباتی است. بانک مرکزی باید حداکثر کردن منافع ملی را به عنوان هدف اصلی خود در نظر داشته باشد اما آمار منتشر شده از میزان مداخلات ارزی بانک مرکزی در طول یک دهه اخیر نشان از ذبح شدن منافع ملی در دوره ریاست کلی ولی‌الله سیف دارد. ولی‌الله سیف به مدت ۵ سال از سال ۱۳۹۲ تا تاسپان ۱۳۹۷ عهده‌دار سکان رهبری بانک مرکزی ایران بوده است. بر اساس آمارهای منتشر شده میزان ارز مداخله‌ای توزیع شده در بازار آزاد توسط بانک مرکزی در سال‌های ۹۵ و ۹۶ به ترتیب ۱۱ و ۱۸ میلیارد دلار بوده است. ارزیابی سیف که بخشی از آن پیش از انتخابات و بخش دیگر پس از انتخابات ۹۶ صورت گرفته برای اهداف انتخاباتی حسن روحانی انجام شده است و تلاش کرده تا با به تاراج گذاشتن منابع ارزی پوششی روی عملکرد ضعیف اقتصادی دولت تدبیر و امید ایجاد کند. البته این اقدام سیف و بر باد دادن ذخایر با ارزش ارزی کشور جدا از

موضوع سال ۹۷ و توزیع رانت در تخصیص ارز ۴۲۰۰ تومانی است و مبالغ این دو نیز با هم متفاوت است. عمده ارز تزییق شده توسط بانک مرکزی به بازار آزاد در این ۲ سال به جیب دلان و واسطه‌گران رفت که هیچ عایدی برای اقتصاد ایران نداشته است. این اقدام سیف موجب کاهش شدید ذخایر ارزی بانک مرکزی در آن دوره شد به طوری که در فروردین ماه ۹۷ موجودی نقد ذخایر ارزی بانک مرکزی به صفر نزدیک شده بود و همین امر موجب شده سیف به سلطان ارزی شناخته شود.

### دستورکتبی روحانی برای مداخله گسترده ارزی

موضوع از بین بردن نزدیک ۳۰ میلیارد دلار از ثروت ملی از دستور کتبی رئیس جمهور به بانک مرکزی برای کنترل نرخ ارز در سطح ۳۸۰۰ تومان چند ماه مانده به انتخابات ریاست جمهوری سال ۹۶ شروع شد. بانک مرکزی به همین دلیل شروع به تزییق بی‌محابای ارز به بازار آزاد کرد. با توجه به افزایش التهابات ارزی در نیمه دوم سال ۹۵ و ادامه آن در سال ۹۶ بانک مرکزی برای پایین آوردن نرخ ارز میزان تزییق ارز به بازار را افزایش داد اما نکته اینجا بود که با تزییق قابل توجه ارز به بازار نقدی باز هم نرخ ارز رشد می‌کرد و به همین دلیل بانک مرکزی به فرایند عرضه ارز به بازار آزاد تا روزهای پایانی سال ۹۶ ادامه داد.

بانک مرکزی برای صرافی‌ها سهمیه‌های ۱۰ هزار دلاری تعیین کرده بود که روزانه این میزان ارز

را به مردم بفروشند. بانک مرکزی در ابتدا با عاملیت صرافی بانک پارسیان ارز مداخله‌ای در بازار تزییق می‌کرد و سال‌ها این جریان ادامه داشت اما وقتی در سال ۹۶ از این روش نتیجه نگرفت برای کنترل نرخ ارز به ۲۵۰ صرافی در سطح کشور سهمیه روزانه ۱۰ هزار دلاری داد و صف‌های طولانی در برابر صرافی‌های عرضه‌کننده ارز مداخله‌ای بانک مرکزی شکل گرفت. از آن روزها صدها عکس در فضای مجازی و در رسانه‌ها منتشر شده است که تصویری از وضعیت بازار ارز در سال ۹۶ را نشان می‌دهد. مردم آن صف‌ها را دیده‌اند و هنوز خاطره آن روزها از ذهنشان محو نشده است.

### خالی کردن خزانه ارزی کشور در آستانه تحریم‌ها

آنچه که بیش از مسأله بر باد رفتن ۳۰ میلیارد دلار در دو سال ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ اهمیت دارد، آثاری است که این اقدام به وجود آورد. این سیاست موجب توزیع رانتی شدید در اقتصاد و به وجود آمدن ثروت‌های بادآورده و یک‌شبه برای عده‌ای خاص شد. خرید ارز در قیمت پایین و فروش در قیمت‌های بالا و بالاتر.

هنوز آن صف‌های طولانی در مقابل صرافی‌های خیابان فردوسی و ماجراهای باندهایی که افرادی را از مناطق مختلف کشور برای گرفتن سهمیه ۱۰۰۰ یا ۲۰۰۰ دلاری خرید ارز به تهران و مناطق توزیع ارز می‌کشاندند از یادها نرفته است و این اتفاقات محو نخواهد شد. قطعاً مبلغ ۱۸ میلیارد دلار از ارز موجود کشور آن هم در حالی که برای تهیه ارز مشکل داریم، بر اثر بی‌تدبیری، به افرادی واگذار شد و برخی از آن سوءاستفاده کردند. وقتی ارز یا سکه به صورت غلط عرضه و تقسیم می‌شود، مشکلات فعلی به‌وجود می‌آید زیرا این قضیه دو طرف دارد، یک طرف آن فردی است که دریافت می‌کند و طرف دیگر آن کسی است که عرضه می‌کند. همه بیشتر به دنبال آن فردی هستند که ارز یا سکه را گرفته است در حالی که تقصیر عمده متوجه آن فردی است که ارز یا سکه را با بی‌تدبیری عرضه کرده است که اقدامات اخیر قوه قضائیه نیز در واقع برخورد با

کسانی است که با یک تخلف و خطای بزرگ، زمینه‌ساز این مسائل و کاهش ارزش پول ملی شدند.»

### انتقاد رهبر انقلاب از ارزیابی‌های دولت روحانی

در ۲۲ مرداد ماه ۹۷ رهبر معظم انقلاب اسلامی تأکید کردند: «در همین قضایای ارز و سکه گفته شد که در صورت غلط عرضه و تقسیم می‌شود، مشکلات فعلی به‌وجود می‌آید زیرا این قضیه دو طرف دارد، یک طرف آن فردی است که دریافت می‌کند و طرف دیگر آن کسی است که عرضه می‌کند. همه بیشتر به دنبال آن فردی هستند که ارز یا سکه را گرفته است در حالی که تقصیر عمده متوجه آن فردی است که ارز یا سکه را با بی‌تدبیری عرضه کرده است که اقدامات اخیر قوه قضائیه نیز در واقع برخورد با

است. این سیاست نتوانست به هدف اصلی خود که همان کنترل نرخ ارز در سطح ۳۸۰۰ تومان تا ۴۰۰۰ تومان بود، برسد و از طرف دیگر ۳۰ میلیارد دلار از ذخایر ارزی بانک مرکزی را بر باد داد. آن هم بازگشت تحریم‌ها به این ذخایر نیاز مبرم و ضروری داشت. علاوه بر اینکه چنانچه اشاره شد، این شیوه تزییق ارز بیش از آنکه به کار واردات رسمی از طریق ثبت سفارش و تأمین منابع ارزی از طرق مورد تأیید بانک مرکزی بیاید، به کار واردات غیررسمی و قاچاق خواهد آمد. چنانکه خرید و فروش این ارز نه به درستی ثبت می‌شود و نه اساساً محل مصرف آن قابل ردیابی خواهد بود.

دولت روحانی در حالی برای پیروزی در انتخابات سال ۱۳۹۶ بیش از ۳۰ میلیارد دلار ذخایر ارزی کشور را خرج کرد، که از سال ۱۳۹۷ با بازگشت تحریم‌ها بشدت دچار کمبود ارز شد و کسری خود را با راهکار چاپ پول و استقرار جبران کرد که زیان آن به جیب مردم ایران رفت.

سال	اسکناس	حواله	جمع
۱۳۸۹	۰	۴.۸۷۰	۴.۸۷۰
۱۳۹۰	۲۶۰	۱۵.۹۷۰	۱۶.۲۳۰
۱۳۹۲	۱۱۷	۱.۷۱۲	۱.۸۲۹
۱۳۹۴	۱.۶۲۲	۱.۸۹۷	۳.۵۱۹
۱۳۹۵	۴.۷۶۲	۶.۵۵۷	۱۱.۳۲۰
۱۳۹۶	۷.۲۷۴	۱۱.۱۴۱	۱۸.۴۱۵
۱۳۹۷	۱۲۲	۵۲	۱۷۴
۱۴۰۱	۴۵۲	۰	۴۵۲
جمع کل	۱۶۲۰	۴۲۵۹۹	۵۷۲۱۸